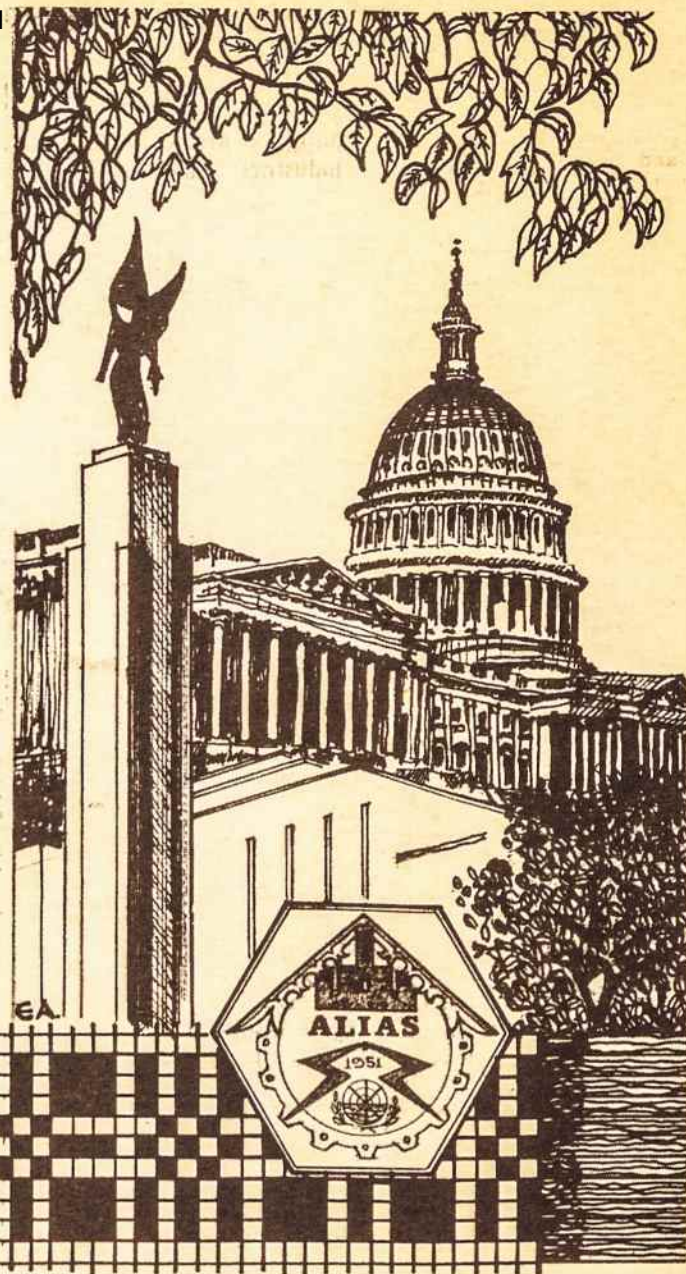
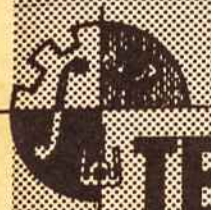

SVEIKINAME
VIENUOLIKTĄJĮ
PLIAS IR ALIAS
SUAŽIAVIMĄ
WASHINGTONE

1972

XI PLIAS ir ALIAS
SUAŽIAVIMAS
WASHINGTON
D.C., 72·X·7,8 ir 9 d.

TECHNIKOS ŽODIS

4

Isteigtas. 1951 m.

Est. 1951.

Leidžia: Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-gos Chicagos Skyriaus Technikinės Spaudos Sekcija.

Published by American Lithuanian Engineers and Architects Association, Inc. Chicago Chapter Technical Press Section.

Prenumerata \$6.00 U. S. metams

Yearly subscription — \$6.00 U. S.

Studentams \$2.00 U.S. metams

PLIAS IR ALIAS ORGANAS

- Vyr. redaktorius:** G. J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101.
Tel. (312), 543-8198.
- Vyr. red. pavaduotojas:** K. Kaunas, 6720 So. Winchester Ave., Chicago, Ill. Telef. (312) PR3-2589.
- Techn. redaktorius:** J. Slabokas.
- Skyrių redaktoriai:** Dr. J. A. Bilėnas, K. Burba, A. Didžiulis, V. Jautokas, arch. Albertas Kerelis ir V. Petraitis
- Atstovai prie T. Ž.:** PLIAS C. V. — prof. St. Dirmantas, ALIAS C. V. — B. V. Galinis, ALIAS Chicagos sk. — V. Jautokas
- Administracija:** J. Sakalas, 7025 So. Rockwell Ave, Chicago, Illinois, 60629
Pav. — A. Pargauskas ir M. Krasauskas.

ALIAS Chicagos sk. Techn. Spaudos Sekcijos vadovas: J. Rimkevičius

TECHNIKOS ŽODŽIO ATSTOVAI

ANGLIJOJE

J. Vilčinskas, 5 Holmside Rd., London S. W. 12, England.

AUSTRALIJOJE

1. J. Riauba, 9 Harrow St., Brighton Gdns. South Australia.

KANADOJE

1. P. Lelis, 325 Seaton St., Toronto 2, Ont. Canada.

KOLUMBIJOJE

J. Kalėda, Apartado Aereo 1720, Medellin Colombia, S.A

BRAZILIJOJE

Z. Bačelis, Caixa Postal 9102, Sao Paulo, Brazil, S.A.

J. A. V-bėse

1. Z. Gavelis, 897 E. Broadway, So. Boston, Mass., 02127.

2. K. Krulikas, 93-11, 114th St., Richmond Hill N.Y. 11418.

3. S. Juzėnas, 15491 Ward St., Detroit, Mich. 48227

4. E. Arbas, 306 22nd St., Santa Monica, Calif. 90402.

5. V. Gruzdis, 1025 Wingohocking St., Philadelphia Pa., 19039.

TURINYS - CONTENTS

- *PLIAS ir ALIAS suvažiavimas Vašingtone, programa ir paskaitininkai. (WLEAA and ALEAA Convention in Washington, D.c., Program and Speakers).*
- *Profesionalai ir politika - Arch. Albertas Kerelis. (Prof. Architects and Politics - by Arch. Albertas Kerelis).*
- Tautų jūroje ir laiko tekneje - Dr. Stasys Juzėnas.*
- *Neil Armstrongo muziejus - G.J.Lazauskas. Neil Armstrong Air and Space Museum in Wapakoneta, Ohio -by G.J.Lazauskas*
- *J.Pranaitis ar J.Tamošaitis - E.Jasiūnas.*

V i r š e l y j e panaudota suvažiavimo programos vinjetė (Arch.E.Arbo).

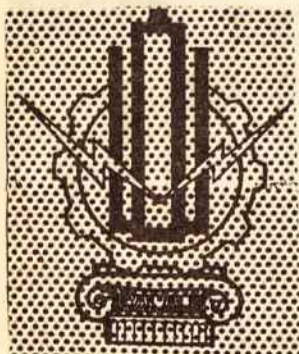
TECHNIKOS ŽODIS

JAUNIMO METAI

LIEPA - RUGPIŪTIS

1972 M. XXII METAI

NR. 4 (134)

SVEIKINAME VIENUOLIKTĄJĮ PLIAS IR ALIAS SUVAŽIAVIMĄ WASHINGTONE

Nors esame plačiai išsisklaidę po visą pasaulį, tačiau bendrų tautos reikalų, bendrų profesinių ir mokslinių siekių vedini, esame glaudžiai susiorganizavę į PLIAS ir ALIAS vienetus. Mūsų veiklos plotas yra labai platus tiek geografiniu, tiek profesiniu ir tautiniu - visuomeniniu atžvilgiu.

Taigi, šis vienuoliktasis PLIAS ir ALIAS suvažiavimas Washingtone š.m. spalio 7-9 dd. yra labai reikšmingas įvykis ne tik mūsų sąjungai, bet ir visai išeivijos organizuotai visuomenei.

Linkime suvažiavimui, kad jis įdiegtų kuo stipriausią impulsą - visiems išvien ir iš idealizmo dirbti sąjungos ir bendriems tautos reikalams, nuolat mintyse prisimenant ir mūsų kolegų padėti pavergtoje Tėvynėje.

PLIAS
IR
ALIAS
SUAŽIAVIMAS

INŽ. VYTAUTAS VIDUGIRIS

PLIAS ir ALIAS Centro Valdybos pirm.

INŽ. STASYS BAČKAITIS

PLIAS ir ALIAS suvažiavimo, Washingtono, rengimo komisijos pirmininkas

VISI KELIAI VEDA
Į WASHINGTONĄ.....

VISI MIELAI LAUKIAMI

PLIAS IR ALIAS SUAŽIAVIME

PLIAS ir ALIAS Centro Valdyba ir ALIAS Vašingtono skyrius (Washingtono Lietuvių Technikos ir Gamtos Mokslų Draugija) maloniai kviečia visus dalyvauti Vienuoliktame PLIAS ir ALIAS suvažiavime, 1972 m. spalio 7,8 ir 9 d.d. Washingtono, D.c., Marriott Twin Bridge Motel - US 1 & George Washington Parkway.

Kviečiami sąjungos nariai ir visi artimų sričių kolegos vykti kartu su šeimomis ar šiaip artimaisiais. Bus įdomi ne tik profesinė, bet ir turistinė, kultūrinė programa: Lietuvių mokslinė paroda, Adomo Galdiko dailės kūrinių paroda, Architektūrinio konkurso darbų paroda, Mokslinės paskaitos, žymiųjų Washingtono vietų lankymas, Batus, Koncertas ir kt.

VIENUOLIKTOJO PLIAS IR ALIAS SUVAŽIAVIMO

PROGRAMA

Š E Š T A D I E N I S - spalio 7 d. (Dienos pirmininkas - Dr. Stepas Matas)

- 9:00 - 11:00 Dalyvių registracija
- 9:30 ALIAS ir PLIAS paruošiamasis posėdis. Suvažiavimo komisijų sudarymas (Mandatų, Nominacijų, Rezoliucijų ir kt.)
- 11:00 - 13:00 IŠKILMINGASIS POSĖDIS (Arlington - Potomac Room)
1. Suvažiavimo atidarymas,
 2. Garbės ir darbo prezidiumų sudarymas,
 3. Invokacija - Kun. Dr. T. Žiūraitis, O.P.,
 4. JAV ir Lietuvos himnai,
 5. Mirusių narių pagerbimas,
 6. PLIAS ir ALIAS Centro Valdybos pirm. žodis - inž. Vyt. Vidugiris,
 7. Rengėjų žodis,
 8. Sveikinimai žodžiu ir raštu,
 9. Iškilmingojo posėdžio uždarymas,
 10. Mokslinės parodos atidarymas (Terrace Room).
- 13:00 - 14:00 Pietų pertrauka ir dail. A. Galdiko parodos atidarymas
- 14:00 - 16:00 Mokslinės paskaitos (Moderatorius Dr. K. Čampė)
1. Dr. P. Zundė - "Kiekybiniai ir kokybiniai informacijos matai"
 2. Arch. Edm. Arbas - "Lietuvis architektas išeivijoje" (Lietuvių architektų darbai skaidrėse)
 3. Inž. V. Šliūpas ir inž. A. Lukas - "Lietuvis inžinierius tarptautinėje tarnyboje".
- 16:00 - 18:30 Washingtono miesto apžiūrėjimas
- 19:30 - 1:00 BANKETAS (Chesapeake Salė)
1. Meninė dalis: solistė Birutė Dabšienė (Los Angeles, Calif.)
 Akomponuoja: muzikė D. Čampienė

2. Architektūrinio konkurso, PLIAS - ALIAS ženkliuko ir Technikos Žodžio geriausio straipsnio laimėtojams premijų paskelbimas ir įteikimas.

3. Šokiai: groja reprezentacinė US karinė kapela

S E K M A D I E N I S - spalio 8 d. (Dienos pirmininkė - inž. Žibutė Brinkienė)

9:00 - 10:00 Pamaldos Washingtono Katedros Lietuvių koplyčioje,

atnašauja Kun. Dr. T. Žiūraitis, O.P.

10:00 - 10:30 Šventovės apžiūrėjimas

11:00 - 13:00 Priėmimas ir statybų apžiūrėjimas - Zubkus ir Co.

13:30 - 15:30 DARBO POSĖDIS

1. Apyskaitinis pranešimas:

a. ALIAS ir PLIAS Centro V-bos pirm. inž. Vytauto Vidugirio,

b. ALIAS ir PLIAS Centro V-bos išdininko inž. E. Vilko,

c. ALIAS ir PLIAS Revizijos Komisijos,

d. PLIAS įgaliotinio - inž. J.V. Danio

2. Skyrių pranešimai: ALIAS Baltimorės sk., Bostono, Chicagos sk.,

Clevelando sk., Detroito sk., Los Angeles sk., New Yorko sk.,

Philadelphijos sk., Washingtono sk.

3. Technikos Žodžio pranešimas

4. Diskusijos dėl pranešimų

5. Centro Valdybos rinkimai

15:30 - 16:00 Pertrauka

16:00 - 16:40 Mokslinė paskaita (South & Lee sale) :

Dr. Arvydas Kliorė - "Naujausi marso tyrinėjimai, atlikti su Mainer IX"

16:40 - 18:00 Simpoziumas: PLIAS organizacijos esmė, kryptis ir jos vaidmuo orga-

nizuoto lietuvių profesionalo gyvenime (Moderatorius -

inž. Donatas Šatas)

18:00 - 18:30 Rezoliucijų priėmimas ir suvažiavimo uždarymas.

a. Uždaromasis žodis - inž. Vytautas Vidugiris,

b. Malda - Kun.Dr.T.Žiūraitis

19:00 - 21:00 Priėmimas Lietuvos Atstovybėje

PIRMADIENIS - spalio 9 d.

(Dominikonų Bažnyčios salėje)

9:00 - 10:00 Naujosios ir senosios PLIAS ir ALIAS Centrų Valdybų bendras posėdis

10:00 Pasitarimas 1973 m. Mokslo ir Kūrybos Simpoziumo reikalu, dalyvaujant PLIAS ir ALIAS, L.B. Centro valdybų ir kitų mokslinių, kultūrinių bei akademinų organizacijų atstovams.

PLIAS ir ALIAS CENTRO VALDYBA:

V.Vidugiris - pirmininkas, arch.Edm.Arbas - vicepirmininkas,
Ž.Brinkienė - sekretorius, E.Vilkas - išdininkas, J.V.Danys - valdybos narys PLIAS reikalams, Dr.A.Avižienis - valdybos narys Mokslo ir Kūrybos Simpoziumo reikalams, A.Juodikis - valdybos narys, V.Tamošaitis - valdybos narys, Bronius V.Galinis - valdybos narys.

SUVAŽIAVIMO RENGIMO KOMITETAS:

S.BAČKAITIS - Suvažiavimo organizacinio komiteto pirmininkas,

T.MICKUS - Registracija ir finansinių reikalų tvarkytojas,

Dr.B.SALDUKIENĖ - Suvažiavimo informacija,

MUZ.D.ČAMPIENĖ - Meninės dalies vadovė

L.KAČINSKAS - Transportacija,

V.PETRULIS - Transportacija; Banketo pravedėjas,

Dr.Z.VAITUŽIS - Patalpos ir techninės priemonės,

Dr.P.MAŽEIKA - Lietuvos Atstovybė,

J.TAMOŠIŪNAS - Mokslinė paroda,

RAS. A.VAIČIULAITIS - Dailės paroda,

Dr.K.ČAMPĖ - Mokslinės paskaitos,

D.ŠATAS - Profesinis simpoziumas.

PLIAS ir ALIAS SUVAŽIAVIMO WASHINGTONĖ
RENGIMO KOMISIJOS PIRMININKO ADRESAS:

Stasys Bačkaitis

933 Leigh Mill Road

Great Falls, Va. 22066

VISI KELIAI VEDA Į WASHINGTONĄ

SUVAŽIAVIMO VIETOVĖ

Suvažiavimo vietovė parinkta patogioje vietoje, visiškai šalia Washingtono, tik pervažiavus Potomac upę, Virginijoje, kur susikerta U-1 ir I-95 keliai. Išskyrus išvykas, visas suvažiavimas vyks Marriott Twin Bridges motelyje. Iš šios vietos, važiuojant automobiliu, miesto centrą galima pasiekti per tris minutes, o pėsčia - truktų apie dešimt minučių. Patys pagrindiniai miesto parkai ir paminklai yra tik skersai upės.

APSISTOJIMAS

Kas norės apsistoti Marriott motelyje, kambarius galės gauti piginta kaina: vienam žmogui \$22.00 nakčiai, dviems - \$ 28.00, gi vaikams (nesvarbu, kiek amžiaus bebūtų) nemokamai. Motelyje yra baseinas, valgyklos, krautuvės ir kt. Vakaro vaizdas iš motelio yra tikrai puikus: visos miesto žymesnės vietos yra iliuminuotos ir atspindi Potomac upės vandenyje. Oras tuo laiku Washingtone būna vienas iš maloniausių - apie 70-80 laipsnių dienos metu ir apie 40 - 50 laipsnių nakties metu.

Pats motelis yra erdvus, patogus, prieinamas, kur dažnai vyksta įvairios konvencijos ir žymesnieji Washingtono renginiai.

Bendrai imant, Washingtone labai sunku gauti vietos apsistoti, iš anksto kambarių neužsisakius. Apsistojimas šiame motelyje nėra būtinas, tačiau rengėjai neapsiima parūpinti apsistojimo vietos kitur.

VYKIMAS LĒKTUVAIS

Atvykusieji lėktuvais į National Airport bus paimti Marriott motelio limuzinu, tik, žinoma, reikia telefonu paskambinti, atvykus į aerodromą. Gi, atskridusieji į Dulles aerodromą gali taxi arba autobusu nuvykti iki National Airport, ir iš ten Marriott limuzinu nemokamai bus nuvežti į suvažiavimo vietą.

VYKIMAS TRAUKINIŲ

Atvykusiems traukiniais patariama iš geležinkelio stoties paimti taksį (maždaug 8 minutės iki Marriot motelio).

VYKIMAS AUTOMOBILIAIS

ATVAŽIUOJANT IŠ VAKARŲ PUSĖS: I-70 keliu iki Washington - Capital Beltway (I-495), važiuoti Beltway į Virginijos pusę. Pravažius Potomac upę, pirmuoju išvažiavimu (n0.7) pasukti į George Washington Parkway ir važiuoti maždaug 8 mylias. Pasiekus išvažiavimą I-95 North, į jį nesukti, bet išvažiuoti sekančiu išvažiavimu (tik 20 ar 30 pėdų atstumu nuo I-95 North) -čia ir pasieksite Marriott motelį.

ATVYKSTANT PER BALTIMORĘ: važiuoti Washington - Baltimore Parkway iki New York Ave. Važiuojant New York Ave sekti ženklus į US-1. Pravažius Potomac upę, važiuoti iki trečio išvažiavimo (apie 800 pėdų), kur yra iškaba, nurodanti kelią į Lodging - Rest Area bei į Marriott motelį.

VIETINĖ TRANSPORTACIJA

Atvykusieji be automobilių bus vežiojami autobusu, specialiai rengėjų nusamdytu.

EKSKURSIJOS

ŠEIMOS NARIAI, nesuinteresuoti techninėmis paskaitomis, turės puikiausią progą aplankyti tokias vietas, kaip Smithsonian muziejų, valstybinę dailės galeriją, Corcoran meno galeriją, kongreso rūmus, National Geographic ekspoziciją, Kennedy Centre bei National teatre vykstančius spektaklius, Voice of America, Arlingtono tautines kapines, Mount Vernon Washingtono namus ir daugybę kitų istorinių vietų.

Žinoma, dviejų dienų neužteks visko pamatyti, tačiau rengėjai stengsis kiek galint daugiau ekskursijomis svečiams parodyti.

MARRIOT VIEŠBUTIS Washingtone, kur vyks Vienuoliktasis PLIAS ir ALIAS
 suvažiavimas š.m. spalio 7,8 ir 9 dienomis (US - 1 & I - 95).

 SUVAŽIAVIMO PASKAITININKAI IR KITI DALYVIAI

Sopranas BIRUTĖ REIVYDAITĖ - DABŠIENĖ,
 akomponuojant muz. D.Čampienei, atliks
 Bankete meninę dalį.

Sopranas BIRUTĖ REIVYDAITĖ - DABŠIENĖ
 dainavimą studijavo pas komp. Bronių Bud-
 riūną, Immaculate Heart Kolegijoje su Mrs.
 Gloria Steppe ir pastaruoju metu tęsia stu-
 dijas pas Mrs. Dorothy Fries.

Koncertavo San Francisco, Chicagoje ir
 Phoenix. Yra atlikusi solo partijas viso-
 je eilėje pasirodymų Los Angeles kolonijo-
 je, būtent - O.Metrikiienės "Kartą Gintaro
 Pakrantėje", komp. B. Budriūno kantatose,
 "Tėviškės Namai", "Lietuvos Šviesos Keliau".
 Koncertavo su Orange County Daktarų Sim-
 foniniu Orkestru. Pernai metų rudenį turė-
 jo savo dainų ir arijų rečitalį.

Birutė Dabšienė visuomeninėje veikloje
 reiškiasi kaip paskautininkė, vyresniųjų
 skaučių draugininkė, yra vadovavusi kelioms
 Paukštyčių stovykloms. Ji yra mokytojavusi
 Šeštadieninėje Lituanistinėje Mokykloje.

Dr. Stepas Matas suvažiavime (šeštadie-
 nį) bus dienos pirmininku. Jis priešperei-
 toje kadencijoje yra buvęs ALIAS Centro V-
 bos pirmininku.

*Gimė 1933 m. Guragiuose, Lietuvoje. 1951 m. Cle-
 velande baigė vidurinį mokslą. Studijavo Case Institute
 of Technology, kur 1954 m. gavo BS ME laipsnį, 1957
 m. fizinės metalurgijos srityje įgyja M. S. laipsnį ir
 tame pačiame institute 1960 m., apginęs disertaciją „Ki-
 netics of Austenite to Bainite Transformation“, gauna
 daktaro laipsnį.*

*Specialiuose žurnaluose yra paskelbęs eilę mokslini-
 ų studijų, skaitęs paskaitų inžinierių kongresuose,
 dalyvavęs mokslininkų suvažiavimuose JAV, Anglijo-
 je, Vokietijoje, Prancūzijoje ir Italijoje. Išrado 50 %
 atsparesnį šarvą, kuris šiuo metu naudojamas malūns-
 parnių ir lėktuvų igulų apsaugai, vietoje vartotų anks-
 čiau. Taipgi išrado naują plieno rūšį (HP9-4-30), ku-
 ris yra naudojamas Boeing 747 lėktuvuose.*

*Šiuo metu vadovauja Republic Steel Corporacijos
 Research Center naujų lydinių išradimams, pagerini-
 mams bei jų pritaikinimui pramonėje.*

DR. INŽ. STEPAS J. MATAS

ARCH. EDMUNDAS ARBAS

Arch. Edmundas Arbas suvažiavime skaitys paskaitą - "Lietuvis architektas išėivijoje", peržvelgdamas architekto profesinę reikšmę ir jo individualumą technikos amžiuje, - nagrinės, ar lietuviškos architektūros bruožai įmanomi išėivio architektūroje.

Jis gimė Trakų aps., Lietuvoje. Baigė Aukštesniąją Technikos Mokyklą Kaune. Toliau technikos mokslus tęsė Kaune ir ekonomijos - Vilniaus Universitete. Architektūrą studijavo Vienoje, Austrijoje ir Vokietijoje. Amerikoje - Lawrence Technologijos Institute, Detroite, Mich.

Arch. Arbas yra profesinei praktikai registruotas Michigane ir Kalifornijoje, ir taip pat yra išlaikęs National Council NCA RB prof. egzaminus. Jo darbai įvertinti eile premijų. Jis šiuo metu verčiasi privačia praktika - Edmund Arbas A.I.A. & Associates, Kalifornijoje. Firmos darbai apima universalius kompleksus, pramonės centrus, mokyklas, ligonines, butų kompleksus ir įstaiga dangorėžius.

Gimęs 1935.VII.5 Kaune. Vidurinių mokslų baigė Čikagoje 1952 m. Illinois Universitete 1956 m. gavo elektros inžinerijos BS laipsnį. Gavo Henry Barle Riggs vardo stipendiją, studijas tęsė Michigano Universitete (Ann Arbor) ir 1957 m. įsigijo MS laipsnį. 1957-59 m. dirbo Armour Research Foundation, Čikagoje, kontrolinių sistemų srityje. 1959 m. gavo Bendix Corp. stipendiją, studijas gilino Michigan Valst. Universitete, East Lansing, kur 1962 m., apgynęs disertaciją „Evaluation of the Weighting Function of Linear System by Method of Deconvolution“, gavo elektros inžinerijos daktaro laipsnį.

Nuo 1962 m. dirba Jet Propulsion Laboratory, California Institute of Technology, kaip pagrindinis tyrinėtojas planetų atmosferų tyrinėjimuose radio bangų metodu. 1965 m. vadovavo Marso atmosferos matavimo eksperimentui — Mariner IV: gauta naujų ir tikslių žinių apie Marso atmosferos ir ionosferos dydį ir sudėtį (paskelbta Astronautics and Aeronautics nr. 72 ir Science nr. 3689). 1967 m. vadovavo radijo bangų užtemdymo eksperimentui su Mariner V: išmatuota Veneros atmosfera ir gauta naujų žinių apie jos sudėtį.

Priklauso Institute of Radio Engineers, American Astronomics Society, American Institute of Astronautics and Aeronautics, Society of Sigma Xi, ir kitoms profesinėms organizacijoms.

Technikos Žodžio bendradarbis nuo 1962 m. 2 nr., pradėjęs straipsniu „Prisitaikantiosios kontrolės sistemos“. Už geriausių 1965 metų Technikos Žodžio (3 nr.) straipsnį — „Mariner IV — Marso tyrinėtojas“ laimėjo ALIAS CV-bos premiją. Tą straipsnį dr. Kliorė parašė Mariner IV-jam dar nepasiekus Marso, kada tuo epochiniu bandymu mokslininkų tarpe buvo didžiausias susidomėjimas.

DR. INŽ. ARVYDAS KLIORĖ

Dr. Arvydas Kliorė suvažiavime skaitys paskaitą - "Naujausi Marso tyrinėjimai, atlikti su Mariner IX".

Inž. V. Šliūpas suvažiavime, kartu su inž. Algiu Luku, skaitys paskaitą - "Lietuvis inžinierius tarptautinėje tarnyboje". Jis gimė 1930 m. spalio 24 d. Palangoje. Amerikoje IIT įsigijo BSCE laipsnį 1953 m. Sekančiais metais gavo MSCE laipsnį Wisconsin Universitete. 1958 -60 m. dirbo hidroelektrinių stočių pritaikymo darbą Liberijoje. 1960 m. -ėjo Stanley Engineering Co. hidraulikos sk. viršininko pareigas. Dabar jis atstovauja International Engineering Co. kaip Afrikos, Europos ir Centrinų Rytų rajono viršininkas. Jis yra praleidęs 6 metus, gyvendamas kartu su šeima, Rytų Pakistane ir Tailande. Atstovavo savo kompanijai trijuose tarptautiniuose kongresuose.

INŽ. VYTAUTAS ŠLIŪPAS

INŽ. ALGIS A. LUKAS

Inž. Algis Lukas, kartu su inž. V. Šliūpu, skaitys paskaitą apie lietuvių inžinierių tarptautinėje tarnyboje.

Jis gimė 1937 m. vasario 16 d. Viešulėj. Jis Pensilvanijos Universitete įsigijo BSCE laipsnį 1958 m. Studijuodamas transportacijos inžineriją Amerikos Katalikų Universitete, 1963 m. įsigijo MS laipsnį. Papildomas studijas tęsė Connecticut Universitete ir IIT. Dirbo De Leuw Cather ir H. W. Lochner firmose. Šiuo metu dirba Honnington, Durham & Richardson firmoje.

Jis dalyvauja ALIAS Washingtono sk., ASCE, HRB ir ITE profesinėse organizacijose.

INŽ. DONATAS ŠATAS suvažiavime praves simpoziumą PLIAS veiklos temomis.

Jis gimė 1929 m. balandžio 7 d. Vabalninko miestelyje, Biržų aps. Vidurinius mokslus baigė Vokietijoje. Illinois Technologijos Institute 1953 m. įsigijo BS laipsnį. Be papildomų studijų IIT, jis yra dirbęs Armour Research Foundation ir Kendall Co. Research Center. Šiuo metu jis eina techniško direktoriaus pareigas Whitman Products, Ltd. firmoje. Priklauso AICHE, Society of Plastic Engineers. Taip pat ir ALIAS veikloje yra daug pasireiškęs.

Inž. D. Šatas yra pasižymėjęs eile patentų ir techniškais straipsniais.

INŽ. DONATAS ŠATAS

DR. KAZIMIERAS ČAMPĖ praves suvažiavime mokslines paskaitas. Jis gimė 1937 m. kovo 4 d. Brno, Čekoslovakijoje.

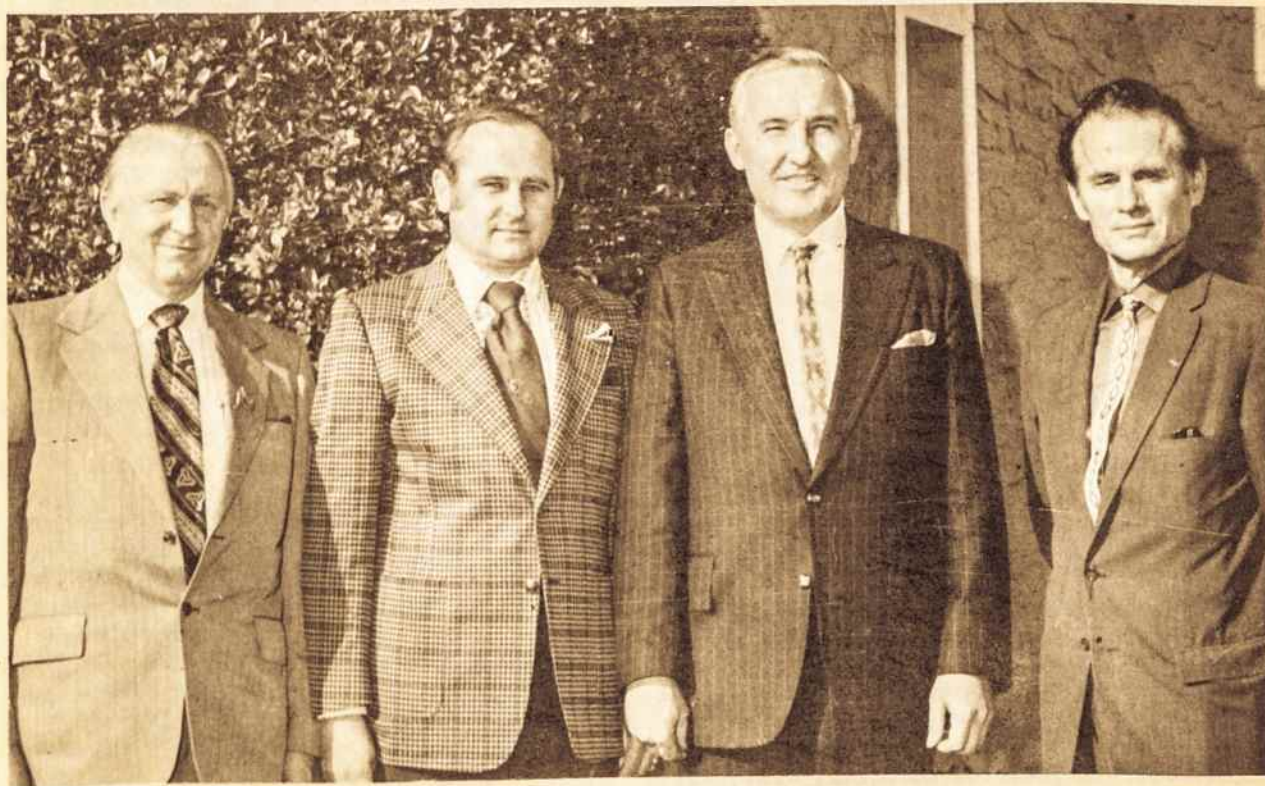
K. Čampė Connecticut Universitete įsigijo BSME ir MS laipsnius iš mechanikos inžinerijos. Padirbęs porą metų prie atominio lėktuvo projektavimo Pratt & Whitney firmoje, toliau tęsė studijas atominės energijos srityje ir 1966 m. įsigijo daktaro laipsnį Puerdue Universitete.

Šiuo metu dirba Hittman Associates, Inc. inžinerijos firmoje, kur jis vykdo techniškus tyrinėjimus, apimant atominės energijos pritaikymus, žaliavų ir energijos taupymo būdus ir gamtos naikinimo sumažinimo galimybes.

Jis priklauso ALIAS Washingtono skyriui, Sigma Xi, ANS ir IES techniškom organizacijoms.

DR. KAZIMIERAS ČAMPĖ

1972 m. Architektūrinio Konkurso mecenatai su PLIAS IR ALIAS centro v-bos pirmininkais: iš kairės - Antanas Skirius (Los Angeles Lietuvių Bendruomenės Namų išdininkas), inž. Vytautas Vidugiris (ALIAS s.v. pirm.), Kazys Prišmantas (Liet. B-nės Namų v-bos pirmininkas) ir arch. Edmundas Arbas (ALIAS c.v. vicep.)

PROFESIONALAI

IR POLITIKA

ARCH. ALBERTAS KERELIS

Namų statybos problemos vis daugiau atkreipia profesionalų dėmesį. Pasitaiko vis daugiau komentarų televizijoje, spaudoje, radijo pranešimuose ir kt. Kaskart minimi vis nauji rūpesčiai, kalbama apie naujus - pagerintus statybos metodus ir apie visokių problemų sprendimą.

Statybines problemas išspręsti yra išipareigojusi net federalinė valdžia. Architektų sąjungoje iškeliamos įvairiausios rezoliucijos, kaip būtų galima sutaupyti ir pinigų, ir darbo jėgos, panaudojant naujausius technikos metodus, pvz., fabrikuos gaminant namų sienas (prefabricated), stogus, perdengimus ir pan. Organizacijos prašo federalinės valdžios (H.V.D.), kad ji išvystytų valdžios apmokamas tyrimo institucijas statybos ekonomikos klausimams spręsti, - prašo praversti kongrese, kad būtų sustabdytas unijų sauvaliavimas, kad unijos netrukdytų panaudoti naujas statybos medžiagas, pvz., plastikinius vamzdžius sanitariinės technikos tikslams, kurie būtų žymiai lengvesni, greičiau pastatomi ir pigesni. (Daugelis dar abejoja plastikinių medžiagų pastovumu ir bijosi, kad pasenusi plastikinė medžiaga gali trūkinėti ir dėl to gali susidaryti dar daugiau rūpesčių už surūdijusį metalą). Norima, kad elektros instaliacija būtų fabrike sudedama į sieną. Manoma, kad tat būtų daug pigiau, negu instaliavimas statyboje, nors ir medžiaga būtų ta pati.

Tuo metu, kai vyko "juodųjų sukilimai" miestuose ir namų deginimai, Federalinė vyriausybė paskelbė įvairias programas, būtent- miestų bei rajonų atnaujinimą. Atstatymas ir perstatymas yra labai komplikotas reikalas. Visų pirma, profesionalai turi išrišti įvairias problemas. Po to reikia patenkinti piliečių organizacijų įvairias grupes, vietinės valdžios organus, pačią Federalinę valdžią, įvairias vietines taisykles ("kodus").

Unijos ir įvairūs industrijos reikalavimai sukelia daugelį komplikacijų. Viso-

kių darbo vykdymo sąlygojimų yra tiek daug, kad kartais ką nors įvykdyti beveik neįmanoma. Statybininkai ir architektai yra apipinti įvairiomis formalumų sistemomis, - jog dažnai pajunta negalį jų pralaužti. Tada jie apkaltina vietos politikus: susiorganizavę dažnai neišrenka nepatinkamų asmenų, bet ir dažnai nepavyksta pakreipti visuomenės daugumos į savo pusę.

Miestų gyventojai, susirūpinę geresne savo vietovės tvarka, tuojau priversti rūpintis geresnėmis sanitarinėmis ir švaros palaikymo priemonėmis, gatvių judėjimo pertvarkymais eismo susigrūdimams išvengti. Savininkų apleistos mašinos ir nuolatos gadinamas duobėtas gatvių grindinys sunkina judėjimo tvarkymą.

Pasenusios, užterštos kanalizacijos sistemos net po mažo lietaus dažnai užseiamos, taip pat ir žemos patiltės. Kanalizacijų priežiūra yra nepakankama, kovojant su purvu ir gatvių dulkelėmis. Šiukšlių ir atmatų tvarkymas daugelyje vietovių yra labai blogas.

Pasitaiko, kada reikia šauktis policijos pagalbos. Tačiau dažnais atvejais jos prisišaukti neįmanoma, nes nėra tradicijų švaros ir tvarkos reikalams įstatymiškai tvarkyti.

Tokių ir panašių klausimų galėtume išvardinti ir daugiau, tačiau visus negalavimus valdžia teisins lėšų šiems reikalams trūkumu. Visai rimti nemalonumai išskyla, - kai vadinamieji politikos žmonės nemoka ar nesugeba tinkamai valdžios reikalų tvarkyti.

Profesionalai nenori įsijungti į politinius valdžios reikalus, o ypatingai architektai, neskaitant mažų išimčių, nenori į tą pusę net pažvelgti. Mano supratimu, profesionalai visose jų darbų liečiančiose srityse turėtų išsitraukti ir į politinį gyvenimą ir paimti vairavimą į savo rankas, - bet nesitenkinti vien tik priklausymu vietinėms "bažnytinėms" ar patriotinėms organizacijoms, ar tik golfo klubams.

Architekto profesija yra ypatingai svarbi, nes architektas pastebi visas miesto gyvenimo problemas, jis dažniausiai vykdo visus statybos projektus, turi progos išsikalbėti su žmonėmis ir juos pažinti. Visos tos galimybės turėtų būti rišamos su jo paties karjera, išsivystymu ir ateitimi.

TAUTŲ JŪROJE IR LAIKO TEKMĖJE

VARGANOTA PRAEITIS

Tai buvo maždaug prieš 27 metus, kada išsiskyrėm su Lietuva. Ne vienam žydėjo jaunystė veide ir liūdesys širdyje, ne vienam sužibo ašara akyse, kai peržengėm sieną ir sakėm, kad tai tik trumpam.... o tas daug kam liks amžinai....

Bėgo dienos, metai ir desimtmečiai, keliavom per tautas ir sugriautą pasaulį. Matėm žmones, vargą ir kurčią ateitį. Antrasis Pasaulinis karas Rytų - Vakarų problemos neišsprendė, o tik sujaukė žemėlapi.

Širdyje slėpėsi viltis geresniam rytojui. Lietuvoje kovojo partizanai - vyko revoliucija. Vėliau ant krauju nuslakštytos dirvos dygo okupanto pasėtas grūdas, o miškuose ir pievose pražydo pirmosios žibuoklės ant partizano kapo.

Mes likome benamiais, o savame krašte - be laisvės, okupuoti svetimųjų. Bujėjo vargas Sibiro taigose, pylėsi iš bado kritusiųjų kapai.

Išėivijoje daug kilnių ir vertingų žmonių palūžo amžiaus ir nevilties slėgiams. Bet tai jau yra praeitis!.....

DABARTIS - KAŽI GALIME MES PADARYTI....

Ir dabarties gyvenimas banguoja kaip rugių laukas. Suprantama, kad kiekvienas padorus žmogus ir lietuvis nori ką nors savo kraštui gero padaryti, - juo labiau, kada mes tiek daug buvome visokių "laisvintojų" išnaudojami.

Svetur esame benamiai, o savieji namuose yra be laisvės ir teisingumo! Turime suprasti, kad mes Vytauto galybės nepasieksime ir pergalės kardo Juodojoje Jūroje nepamirkysime. Tačiau, turime išlikti ir gyventi kaip graži valstybė ir tauta, kur socialinis teisingumas, laisvė, tvarka ir gerovė būtų visų žmonių reikalas.

Bet tai tik žodžiai...visa to realizavimui reikalingas darbas. Lietuvai išsilaisvinus iš svetimųjų jungo, reikia manyti, - kad daugelis grįžtų dirbti savam kraštui, saviems žmonėms. Suprantama, kad likusieji

svetur galėtų investuoti savo uždirbtą pinigą (Lietuvos civilizacinės pažangos statybai ir talkininkauti kolegoms inžinieriams ir architektams Lietuvoje) ne eksplotacine, bet kooperacine prasme, padėdant kitiems ir padėti sau. Sujungtas pinigas ir darbas keltų krašto gerovę ir populiarumą. Atsirastų Baltijos pajūryje vasarnamiai, išbujotų turizmas, atostogautų lietuviai, gal ir su draugais, savo tėvų žemėje, palikdami su meile pinigą kraštui, o sau pasiimdami lietuviškos dvasios. Gi, dabar bolševikų "sterblės" nepripilsi...

Bet tai yra mažasis sraigtas tautų jūroje, kuris turi būti lankstus, kada pasaulis dalosi tai į dvi, tai į tris dalis, gi jungdamas tautas tai idėjomis, tai ūkine gerove. Kada šūkaujama, kad nėra žemėje dalykų, už ką žmogus turėtų mirti, kada viena pusė mato riaušes, deginimus ir chaosinę tvarką ir tai esąs ženklas, kad griūna kapitalizmas, kita gi pusė ižiūri prošvaistes laisvėjimui ir minties pasikeitimui tautose už geležinės uždangos. Šiandien dar per anksti pranašauti, kas nulems pasaulio likimą - ištroškusi keršto jėga, idėjos, darbas ar pinigai?

Visa tat neatpalaiduoja mūsų nuo darbo, tik įgalina budrumą sekti ir patirti, kad ne kas kitas, o mes tik patys galim sau padėti. Supraskime, kad kiekviena tauta ir valstybė kovoja tik už savo geresnę padėtį; - tik interesams sutapus talkininkauja. Todėl bet kokie durų varstymai, kas juos bedarytų, yra mažaverčiai, ir darytina tada, kada mažai kaštuoja. Visur ir visada taupykime laiką, kraują ir pinigus, nes mūsų kraštui ir žmonėms jie visada yra reikalingi.

Tuo pačiu ir ALIAS užsimojimo realybė yra ta, kad už mažiausio laiko ir pinigų idėjimą, ką nors realaus pastatytume, o ne tik pakalbėtume, nes statinys pats už save kalba. Psichologiška, kad visuomenės narį daugiausiai piktina, kada mato, kad ir vienu centu kas nors pasinaudoja visuomene auka. Visuomenės turtas nei dega, nei rū-

dyja, nei genda. Idėjoms ir realizmui žmonės linkę atiduoti ne tik marškinius, bet protą, širdį!...bet tik realizmui.

Laikas, kaip toks, nėra savyje jėga, bet su juo ateina nauji žmonės ir darbas. Ir mes tik ikėlė koją į šį kraštą buvome jaunimas, po to jau nubangavo virš dvejų dekadų irgi jaunimo. Tad pažvelkime, kur jų lietuviški darbai. Sakoma, kad naujoji karta yra davusi didelį būrį profesoriaujančių šviesuolių. Gi, kada pavartai išleidžiamas anglų kalba knygas, kiek ten istorinio klasojimo mažesnių tautų sąskaiton. Mūsų akademikų, kaip autoritetų, žvari akis turėtų pamatyti tai ir duoti argumentuotą atkirtį.

Vėl kalbame apie mokslininkų - inžinierių ir architektų suvažiavimą, tačiau būtų reikšminga, jeigu ką galėtume daugiau negu gražūs žodžiai padaryti. Gi, padarymui reikalingas pinigas ir darbas. Pinigų galėtume paieškoti, patenkinus taisyklių reikalavimus, iš World Headquarters - Fordo fondacijos ir iš visos eilės kitų korporacinių fondacijų, kurios išmeta milijonus dolerių Berlyno, Izraelio ir kt. kultūrinių, tyrimo įstaigų ir universitetų statyboms. Darbo nedaug - reikia tik parašyti motyvuotą prašymą ir užpildyti tam tikslui anketą. Pavyzdžiui, Kanados Tautinių Šokių Šokėjai Hamiltone (gal ir kitur), tuo pasinaudodami, gauna iš valdžios gastrolėms piniginę paramą. Suprantama, kad toks ar kitoks darbas kartu pasitarnauja ne tik etninei bendruomenei, bet ir valstybei. Mes mokesčius mokame, tad stenkimės, kad jų ir užtektų.

Atkreipianti dėmesį mintis - tai keliaujantieji atsilikusiose valstybėse universitetai, kaip kad švedai, Izraelis ir vokiečiai turi. Šią idėją irėminus įstatyminiai, gal būtų galima realizuoti. O tai būtų naudinga ekonominiu ir lietuviško populiarumo atžvilgiu.

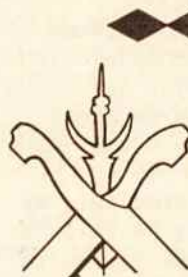
Be to, po pasaulį vienur daugiau, kitur mažiau yra išsiblaškiusių techninių firmų, biurų, projektavimo ir vykdymo įstaigų, tad ar ne naudingiau būtų, kad ALIAS ar PLIAS centras surinktų apie tai reikiamus davinis ir rekomendacijas, kaip būtų geriausia visa tai sujungti bei ką nors naudingo padaryti. Ir tai statistikai reikėtų ne daugiau darbo, negu parlamentariniams ALIAS PLIAS balsavimams pravesti, - o nauda būtų nepalyginamai didesnė.

Nuostabu, kad PLIAS naujuose įstatuose nieko neužsiminta apie bendros gerovės Organizuoto apjungimo siekius, kai tuo tarpu

ALIAS įstatuose į tai atkreiptas dėmesys.

Tai vis smulkios detales, kurių paieškos būtų galima rasti daug daugiau, kurios mums išėivijoje ir Lietuvai yra būtinos kilti į viršų, kada į plotį tuo tarpu galimybių nėra.

Netikiu, kad prigimtis, atseit, lietuviškumas, kaip kieno buvo rašyta, pakenktų tarnybinei karjerai; gi priešingai - menkumas oponentą suvilioja dar daugiau suenkinti.

ARCHITEKTŪRINIS KONKURSAS

Šis konkursas yra dideliu pavyzdžiu visai lietuviškajai išėivijai: LOS ANGELES LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS NAMŲ VALDYBA paskyrė iš savo pelno \$ 750 pirmajai premijai Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos 1972 m. skelbiamam architektūriniam konkursui - LOS ANGELES LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS NAMAI. Antrąją premiją \$ 300 paskyrė ALIAS CENTRO VALDYBA.

ARCHITEKTŪRINIO KONKURSO JURY KOMISIJOS pirmininkas yra Arch. Albertas Kerelis, 2615 West 71st Street, Chicago, Illinois, 60629.

Pilna JURY KOMISIJOS sudėtis yra tokia:
Arch. Albertas Kerelis,
Arch. Vytas Pelda, A.I.A.
Arch. Vytas Germanas,
Arch. Jonas Kova,
Inž. Jonas Jurkūnas,
Inž. Juozas Rimkevičius,
Inž. Viktoras Jautokas,
Inž. Grožvydas Lazauskas.

Konkurso uždarymas - 1972 m. rugsėjo 11 d.
Premijų paskelbimas - ne vėliau, kaip 1972 m. spalio 7 d.

SĄJUNGOS ŽENKLIUKO

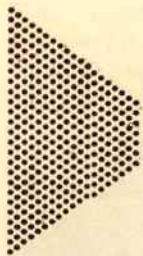
KONKURSAS

ALIAS Centro Valdybos pirm. V. Vidugirio pranešimu, ŽENKLIUKO KONKURSAS jau yra pasibaigęs, o rezultatai bus paskelbti PLIAS ir ALIAS suvažiavime, Washingtone.

Premijų mecenatai:

Pirmos premijos \$ 100 - Vytautas ir Elena Vidugiriai.

Antros premijos \$ 50 - ALIAS Bostono sk.

NEIL ARMSTRONGO MUZIEJUS

Pasiekusio mėnulį pirmojo astronauto NEIL ARMSTRONG gimtoji vieta yra mažas miestelis Wapakoneta, Ohio, - apie 60 mylių į šiaurę nuo Daytono. Pravažiuojant visais keliais pro Wapakonetą akį atkreipia iškabos: "Wapakoneta - Home of Neil Armstrong - First Civilian Astronaut - The First Man on The Moon". Prie 75-to kelio ir dvi mylios nuo miestelio nesenai atidarytas NEIL ARMSTRONGO MUZIEJUS (Neil Armstrong Air and Space Museum), ypatingos didelio pusrutulio išvaizdos, tartum mėnulis čia pat yra pusiau išlindęs virš horizonto.

Lankant šį vienintelį tos rūšies muziejų, nejučiomis prisimena pačios Ohio valstybės aviacijos ir erdvės užkariavimo pirmūnų istoriniai faktai iki to didžiojo žygio į mėnulį.

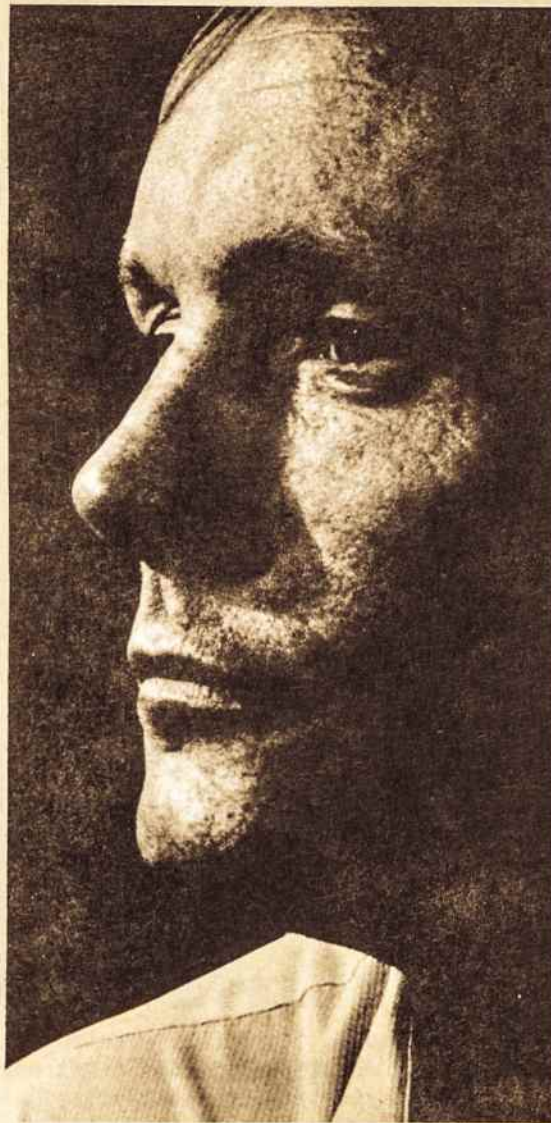
OHIO VALSTYBĖ AVIACIJOS ISTORIJOJE

Ohio yra viena iš daugiausiai pasižymėjusių valstybių aviacijos plėtimosi laikotarpyje. Pradedant nuo 1815 metų balionų laikotarpio iki 1969 m. liepos 20 d. Neil Armstrongo pirmųjų žingsnių mėnulyje, Ohio Istorijos Draugija yra užfiksavusi net 349 svarbesnius aviacijos pažangai įvykius. Tai apima Thomas Kirby (skaitomu pirmuoju žmogum, skridusiu Ohio valstybėje), kai jis Cincinnati 1834 m. gruodžio 15 d. su savo balionu nuskrido 31 mylią per mažiau negu valandą laiko; - brolių Wright pirmieji bandymai skristi 1903 m. gruodžio 17 d. ir daug kitų gana svarbių istorijai įvykių.

Be to, jau iš anksčiau prie pat Daytono, Ohio yra garsus Air Force muziejus, šiais metais perkeltas į naujas milžiniškas patalpas, kur galima pamatyti beveik viso pasaulio aviacinių eksponatų, nuo brolių Wright laikų iki pat šių dienų.

PIRMOJI KELIONĖ Į MĒNULĮ

Ši pasakiška kelionė išsipildė 1969 metais, kada 1969 m. liepos 16 d. 9:32 ryto Saturno V raketa iš Cape Kennedy pakėlė Apollo 11 į žemės orbitą; kada apskriejus apie žemę pusantro karto, Saturno V trečioji dalis pasiuntė Apollo 11 mėnulio pu-

Commander
Neil Armstrong

sén. Nuo tada Apollo 11 su astronautais M. Collins, E. Aldrin ir N. Armstrong tolo nuo gimtosios žemės ir artėjo mėnulio link.

Visas pasaulis atkreipė dėmesį ir daug kam širdis sulėtėjo plakusi, kai liepos 20 dieną 4:18 p.p. "Eagle" nusileidimo įtasis palietė mėnulio paviršių ir 10:56 p.p. Neil Armstrongas pirmąją pėdą išpaudė į mėnulio paviršių sakydamas: "That's one small step for a man, one giant leap for mankind".

Taip pat buvo svarbūs momentai, kai Armstrong su Aldrin liepos 21 d. 1:54 p.p. pakilo nuo mėnulio prisijungimui prie pagrindinės kapsulės "Columbia", grįžimui atgal į žemę (liepos 24 d. 12:51p.p.).

Sis įvykis turi didelės reikšmės moksliniu ir erdvės užkariavimo atžvilgiu. Šiuo žygiu didžiuojasi ne tik Amerika ir Ohio valstybė, bet ir tas mažas kelių tūkstančių gyventojų miestelis - Wapakoneta, kur Neil Armstrongas yra kilęs.

Pažymėtina, kad mažesni Amerikos miesteliai yra gana patriotiškai nusiteikę savo vietovės atžvilgiu, savo istoriją labai brangina ir savo žmonių atsiekimais didžiuojasi. Taip ir Wapakonetoje tomis dienomis vyko gyventojų sujudimas, ne tik vietoje, bet ir artimose apylinkėse. Wapakonetos gatvėse matėsi ne viena automašina iš kitų valstybių. Daug kam neteko pamatyti net Armstrongo tėvų ir jų ūkio, esančio 6 mylios į pietus nuo miestelio, bet vistiek buvo patenkinti, kad tuo istoriniu momentu jiems bent teko būti toje vietoje. Žinoma, čia nebuvo tos spūsties kaip kad New Concord, Ohio miestelyje su 2,127 gyventojais 1962 m. kovo 3 d., kai JOHN GLENN buvo sutiktas 50,000 žmonių minios, jam atlikus tais metais vasario 20 d. su Friendship 7, vadinamą pirmojo amerikiečio kelionę apie žemę orbitoje.

NEIL ARMSTRONGO BENDRI BRUOŽAI

Apollo 11 visi trys astronautai yra gimę 1930 metais. Neil Alden Armstrong gimė sename ūkyje netoli Wapakonetos, Ohio. Jis buvo pats vyriausias iš trijų vaikų. Pagal jo motinos pasakojimą, Neil jau būdamas 7 metų pradėjo dirbti: už 10 centų į valandą piové kapinėse žolę, o vėliau dirbo krautuvės sandėlyje. Būdamas pradžios mokyklos pirmame skyriuje perskaitė 90 knygų ir vėliau dėl pažangumo prašoko kelias klases, nes jo motina mėgusi knygas ir kreipė dėmesį į sūnaus išsimokslinimą.

Privataus lakūno leidimą įsigijo būdamas tik 16 metų, t.y. keletą mėnesių anks-

Edwin E. Aldrin Jr.

Lunar Module Pilot
Edwin E. (Buzz) Aldrin, Jr.

čiau, negu jis įsigijo leidimą automobiliu vairuoti.

Domėjosi aviacija ir astronomija. Iš mažens mėgo daryti lėktuvų modelius. Jis buvo įsirengęs namo rūsyje "vėjo tunelį", rinko specialią literatūrą ir t.t. Purdue Universitete, Ind. studijavo aeronautikos inžineriją, dalyvavo Korėjos kare, ir vėliau tęsė pirmaeilio aviatoriaus karjerą - nuo lėktuvų bandymo lakūno iki pagarsėjusio astronauto.

Ohio valstybė yra davusi ir daugiau astronautų, būtent: James Lowell, Donn F. Eisele, Charles A. Bassett (žuvęs), John Glenn (pirmas amerikietis, skridęs apie Žemę Orbitoje su Friendship 7).

MUZIEJAUS IŠVAIZDA

Neil Armstrongo muziejus yra vienintelis tos rūšies muziejus ne tik savo bendru pobūdžiu, bet ir savo specialiais įrengimais. Šio muziejaus statybos raidą šių eilučių autoriui teko stebėti ištiesais metais, dėl dažno lankymosi toje vietoje.

Architektas Arthur Klipfel, A.I.A., suteikė muziejui tokią formą, kurią šiuo atveju kiekvienas, kad ir ne architektas, būtų suteikęs, būtent: mėnulio išvaizdos (60 pėdų skersmens pusrutulis). Aplink šį pusrutulį išvedžiotos, tartum, betoninės geometrinės formos tvoros. Vieta parinkta labai vieniša - dvi mylios nuo miestelio, į šiaurę, prie pagrindinio 75-to kelio, kad šis "mėnulis"-muziejus būtų matomas iš visų pusių. Reikia spėti, kad ši vietovė netrukus bus daugiau apstatyta, negu pats mažas Wapakonetos miestelis, nes muziejaus pašonėje jau dabar išdygo modernišką "Holiday Inn" pastatas su europietiško stiliaus restoranu, netoliese jau yra kiti restorana ir pravažiuojantiems automobilis - tams patarnavimo stotys.

Viduje muziejaus pastato centrinės pusrutulinės dalies yra, taip vadinamas, astro teatras. Pačio muziejaus visas grindų plotas yra 14,000 kvadratinų pėdų.

Prieš pat muziejų, lauke, išstatytas NASA (National Aeronautics and Space Administration) jetas, su kuriuo Neil Armstrongas yra atlikęs bandomuosius skridimus bei specialius uždavinius.

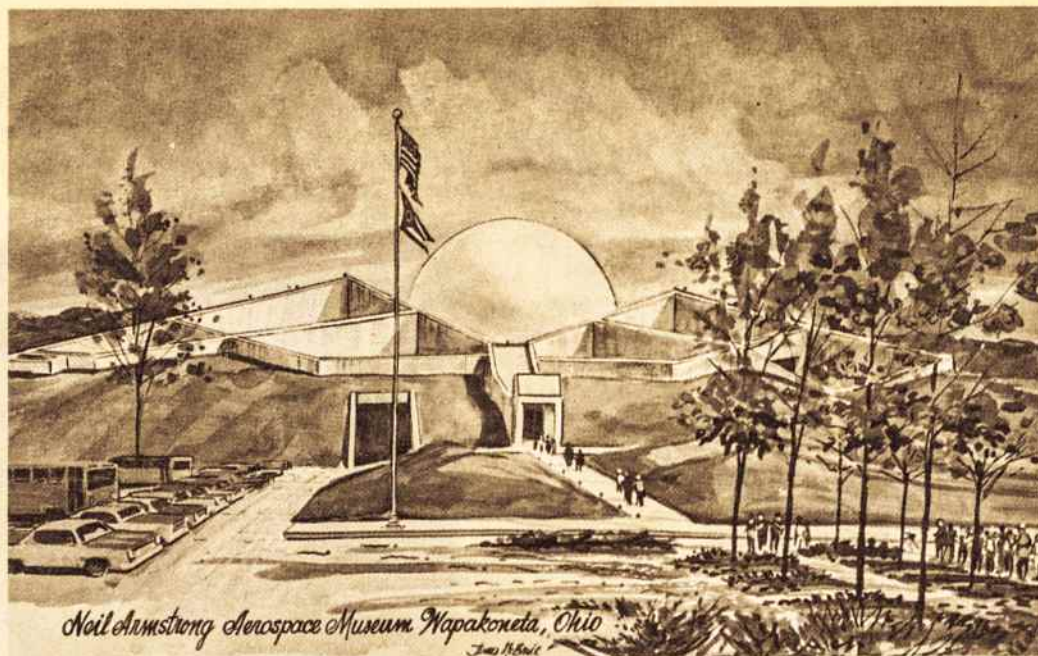
MUZIEJAUS TIKSLAS

Neil Armstrong Air and Space muziejų administruoja Ohio Istorijos Draugija. Muziejus yra dedikuotas tiems Ohio žmonėms, kurie suvaidino pagrindinį vaidmenį, žmogui

Michael Collins

Command Module Pilot
Michael Collins

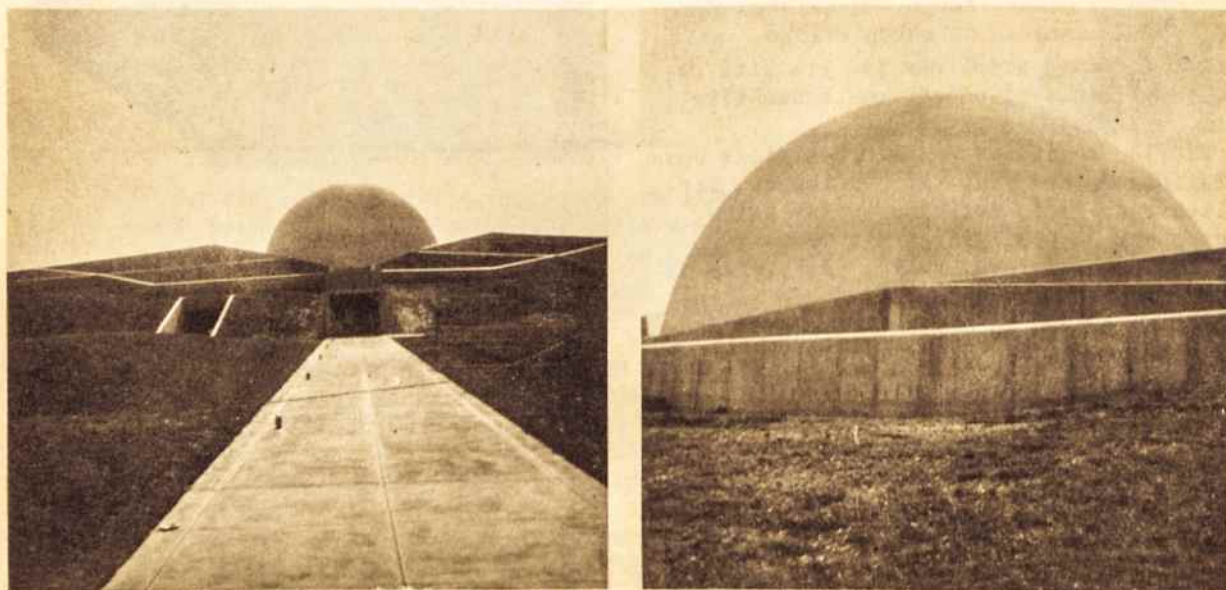

Dail. James McBride paveiksle atvaizdavo arch. A. Klipfel, A.I.A. sukurtą Neil Armstrongo muziejaus projektą. (Akvarelė)

nugalint žemės trauką ir užkariaujant erdves. Muziejuje stengiamasi prabėgomis pa-
vaizduoti pradedant XIX šimtmečio balionų
laikotarpiu iki Neil Armstrong su Edwin Al-
drin pirmųjų žingsnių mėnulyje.

Muziejaus lankymo valandos: savaitės
dienomis nuo 9 val. ryto iki 5 val. vak. ,
sekmadieniais - nuo 1 val.p.p. iki 5 val.v.

NEIL ARMSTRONGO MUZIEJAUS VAIZDAS : kairėje - įėjimas, dešinėje -
vaizdas iš šono (Foto : Almos Lazauskaitės).

MĒNULIO AKMENYS IR KITI EKSPONATAI

Įeinant į muziejų, prieangyje, pirmiausia pavaizduotas skrendantis paukštis, plasnėjantis sparnais, kas simbolizuoja žmonijos per amžius svajonę keliauti oru. Be to, sienoje paveikslai vaizduoja tą momentą, kada Cape Kennedy 1969 m. liepos 16 d. Apollo 11 pradėjo savo epochinę kelionę į mėnulį.

Išstatytas baliono krepšys, instrumentai ir kiti įrengimai, naudoti Daytono balionisto Warren Razor. Jis buvo aktyvus XX-to šimtmečio pradžioje, yra įvykęs daugelį rekordų ir laimėjęs keletą svarbių lenktynių. Už laimėjimą gauta viena jo trofėjų taip pat išstatyta.

Įspūdingai atrodo aukštai pakabinti primityvaus "diričablio" Toledo II rėmai, pagaminti 1904 - 1905 m. žiemą, kai Toledo kilmės Roy Knabeshue tą žiemą pastatė tuo laiku stebuklingą "diričabli" Tolido II ir su kuriuo Knabeshue 1905 m. rugpiūčio 20 d. pirmą kartą istorijoje, skraidė New Yorko, Manhattan, padangėje sukinėdamasis aplink dangorėžius ir stebinęs gatvėse susirinkusias newyorkiečių minias. Vėliau šiuo vadinamu "to šimtmečio stebuklingu" įtaisų jis skraidė Columbus, Clevelando ir kitų mažesnių miestelių švenčių progomis. Be to, po šių sėkmingų pasirodymų broliai Wright jį pakvietė dirbti pas save, kaip lėktuvų demonstratorių ir populiarioją visuose pasirodymuose.

Brolių Wright Modelio G dalys, pagamintos 1913 metais brolių Wright dirbtuvėje - The Wright Airplane Co. Modelis G, žinomas kaip skrendantis laivas, buvo išmėgintas paties Orville Wright, pakylant nuo Miami upės (prie Daytono) vandens paviršiaus.

Visų dėmesį atkreipia geltonos spalvos lėktuvas 1946 AeroCa 7AC Champio (ženklų NC 83423), su kuriuo 16 metų amžiaus Neil Armstrongas mažame Wapakonetos aerodrome išmoko skraidyti. Jo instruktorius buvo Aubrey Knudgard. Už vienos valandos skridimo pamoką tadą jis mokėjo 9 dolerius, - o pinigų užsidirbo būdamas to aerodromo jaunamečiu darbininku - "grease monkey".

Be išstatytų galingų raketų svarbesnių dalių, yra išstatyta Gemini 8 kapsulė, su kuria skrido Neil Armstrongas ir majoras David Scott 1966 m. kovo 16 -17 dienomis - ir pirmą kartą pademonstravo orbitoje susijungimą su anksčiau išsiųsta Agenda kapsule. Be to, domina ir kiti originalūs eksponatai, kaip Armstrongo originalūs erdvėi

pritaikyti rūbai, raketų spec. metalo nuo karščio deformacija ir smulkesni paties Armstrongo mokyklinio laikotarpio dalykai.

Gana vykęs praktiškas modelis, vadina - mas "Orbit Table" (orbitos stalas apie 6 pėdų skersmens), kur galima pačiam pamėginti ir vaizdžiau suprasti pagrindinius erdvės dėsnius. Tikrai, šis modelis būtų naudingas visoms mokykloms.

Is visko atrodo, kad kiekvienam būtų įdomiausia savo akimis pamatyti iš arti mėnulio akmenis ar dulkes, tačiau, atrodo, kad žmonės ne per daug tuo domisi ir stebisi. Tuo tarpu čia yra tik vienintelė proga pašaliečiui pamatyti bent kelis įvairių rūšių akmenų grūdėlius, nors, nežinant, kad jie yra iš mėnulio, niekas jų neatskirtų nuo žemiškų.

Pasirodo, kad Neil Armstrongas, skris - damas į mėnulį, buvo pasiėmęs ne tik Amerikos vėliavą, bet ir Ohio valstybės (maždaug 2 iš 4 colių formato). Šią Ohio vėliavą prezidentas Nixonas atitinkamu adresu perdavė Ohio valstybei, kas taip pat išstatyta šiame muziejuje.

Kiek iš vietos spaudos ir iš kitų šaltinių teko nugirsti, kad kai kuriuos svarbesnius eksponatus Smithsonian Institution iš šio muziejaus nori atsiimti atgal.

Gi, Smithsonian Institution yra įsteigtas 1846 metais Washington, D.C., pagal James Smithson testamentą. Institutas apima plačias mokslo ir meno sritis.

ASTRO TEATRAS

Pačiame muziejaus centre esančiame 60 pėdų skersmens pusrutulyje yra, taip vadinamas, astro - teatras. Į jį įėjus, gaunasi vaizdas, kad pats esi žvaigždėje erdvėje ir gali susidaryti maždaug vaizdą, ką patys astronautai yra matę ir jautę. Visas universumo pusrutulis (su Paukščių Kelio ir kitomis žvaigždėmis) pavaizduotas septynių prožektorių, iš centro nustatytų skirtingomis trajektorijomis, ir daugelio garso sistemų dėka. Taip lankytojas "apgaunamas" esąs atviroje erdvėje, lyg žemę palikęs toli.....

Toks pavaizdavimo būdas, kaip teigiama, yra iš viso pirmą kartą panaudotas muziejaus reikalams. Ir reikia pripažinti, kad tai yra gana vykęs dalykas.

Lankant šį muziejų, labai patogų pasiekti ir už 60 mylių esantį Daytono Air Force muziejų, prisiminimui brolių Wright istorinės vietos ir atsiekimų aviacijoje.

J. PRANAITIS IR J. TAMOŠAITIS

E. JASIŪNAS

Autoriui sutikus, šis str. perspausdinamas iš "Plieno Sparnų" nr. 2-3, 1971 m. Pažymėtina, kad šis str. taip pat rado atgarsį ir pavergtosios Lietuvos spaudoje.

"Plieno Sparnus" redaguoja inž. V. Pesekas ir inž. E. Jasiūnas, abudu ALIAS Chicago's skyriaus nariai.

R e d.

Jurgis Pranaitis (George S. Pranaitis) gimė 1892 m. rugp. 12 d. New Britain, Conn. Šiam gabiam lietuvių kilmės jaunuoliui aukštesnių mokslų išeiti neteko. Būdamas 18 m. amžiaus, 1910 m. jis pirmą kartą pamatė lėktuvą ir padėjo jam pakilti. 1911 m. jis susipažino su Jonu Tamošaičiu (John P. Thompson), kuris tame pat New Britain miestelyje laisvalaikio savo kieme statėsi primitivų, traukiamo propelerio, dvisparnį, atviro liepens, keturratį lėktuvą.

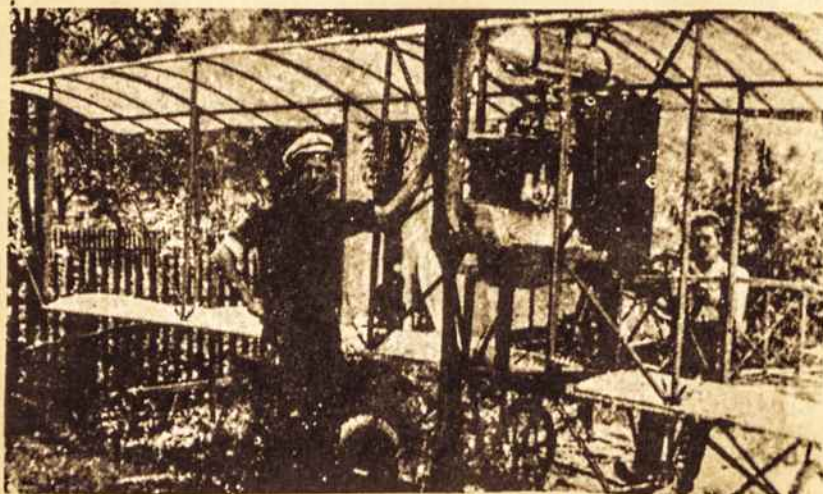
Tamošaitis su Pranaičiu dienomis dirbdavo fabrike, o vakarais su draugais - prie lėktuvo statybos. Nors lėktuvų statyba buvo daugiau Tamošaičio idėja (Pranaitis iš jo gaudavo šioki tokį atlyginimą už darbą), bet Pranaičio mechaniniai sugebėjimai ir talentas daug prisidėdavo prie pasisekimo. Tada lėktuvų statybai nebuvo naudojami techniniai apskaičiavimai ir jei kuri dalis pasirodydavo nepakankamai stipri, būdavo sutvirtinama,

tuomi dažnai padarant lėktuvą per sunkų.

Pirmieji skraidymai buvo atliekami iš Tyler lauko, prie gretimo Plainville. Jei pradžioje Tamošaičiui pasisekdavo pakilti 20 pėdų, tiesiai paskristi ir nutūpti kitame lauko gale, skridimas skaitėsi pasisekusi.

Padarius keletą skridimų, pirmasis lėktuvas sudužo. Tamošaitis nenuleido rankų ir sukonstruavo antrą, pagerintą lėktuvą, bet prie šio statybos Pranaitis nebedalyvavo. Ant rasis Tamošaičio lėktuvas buvo dvivietis, dvisparnis, tipišką 1917 m. konstrukcijos, su Roberts varikliu, ir skrido gana gerai. Kiek juo paskraidęs, Tamošaitis jį pardavė Yale universiteto studentui. Šis pardavė new-britaniečiui Carl Dixon'ui, kuris į lėktuvą įmontavo tais laikais populiarių Curtiss OX-5 variklį. Dixon'as su Tamošaičiu šiuo lėktuvu skraidė iki 1926 metų.

Atsiskyręs nuo Tamošaičio, Pranaitis gavo darbą pas automobilių mechaniką Nels J.

*J. Pranaitis (prie-
kyje) ir J. Tamošaitis
prie statomo lėktuvo
1912 m. (perfotogra-
fuota iš seno leidinio).*

J. Pranaitis, Conn. valstijos aviacinis inspektorius, apie 1935 m.

Nelson (taip pat New Britain). Savoje dirbtuvėje Nelson'as pasistatė pirmąjį lėktuvą. Šiuo stumiamo propelerio Curtiss tipo vienviečiu lėktuvu 1913 m. pavasarį J. Pranaitis gavo „oro krikštą“, skrisdamas ant lėktuvo sparno. Šią pirmąją oro kelionę ir po 50 metų Pranaitis prisiminė gana vaizdžiai: „p. Nelson norėjo išbandyti lėktuvą, tad aš skridau laikydamasis ant sparno. Lėktuvas turėjo 75 AJ variklį, skridome neaukščiau 200 pėdų. Visi New Britain gyventojai žiūrėjo, užvertę galvas aukštyn (tose dienose, lėktuvui skrendant, visi žiūrėdavo). Vienas neatsargus judesys - ir būčiau nutūpęs į amžinybę.“

J. Pranaitis padėjo sukonstruoti ir pastatyti vienviečių povandeninį laivą, skirtą jūros dugno tyrinėjimui ir perlų žvejybai. Vėliau Pranaitis tvirtino, kad šis išradimas davė japonams idėją statyti vienviečius ir dviviečius povandeninius laivus, naudotus II-jo Pas. Karo metu.

I-jam Pas. Karui prasidėjus, J. Pranaitis įstojo į I-ją atsarginę oro eskadrilę ir buvo Issaudon skraidymo mokykloje, vėliau St. Jean de Monts vadovavo didžiausių pasaulyje aviacijos remonto dirbtuvių sparnų remonto skyriui. Apie tuos laikus J. Pranaitis prisimena: „Buvo skraidoma Nieuportais. Dėl didelės propelerio reakcijos apatiniai sparnai buvo

dažnai apgadunami. Mes turėdavome juos remontuoti. Daugumai vyrų esant fronte, buvo didelė darbo jėgos stoka. Prancūzai priveždavo indo-kiniečių, kuriuos aš turėdavau apmokyti. Jie, nežiūrint palinkimo uostyti sparnams naudojamą „dopę“, tapdavo gerais darbininkais.“

Po I-jo Pas. Karo išaugęs lėktuvo populiarumas pakreipė Jurgio gyvenimo kryptį nauja linkme. „Barnstormeriai“, su savo senais karo meto Curtiss „Jenny“ ir „Avro“ dvisparniais lėktuvais, 90 AJ variklius pakeitę į 150 AJ, skrisdavo iš miesto į miestą, rodydami akrobatinius triukus ir taip uždarbiaudami. Reikėjo prižiūrėti, kad „barnstormeriai“ laikytųsi skraidymo taisyklių. 1924 m. J. Pranaitis įstojo į Connecticut valstijos policijos departamentą, tapdamas pirmuoju valstijos aeronautiniu inspektorium. Po 3 metų Connecticut valstija pati pirmoji suorganizavo Aeronautikos Departamentą, ir Pranaitis buvo į jį perkeltas vyriausio inspektoriaus pareigoms, ten ištarnaudamas iki išėjimo pensijon 1959 metais. Būdamas šiose pareigose, Pranaitis patikrino tūkstančius lėktuvų, tyrinėjo lėktuvų avarijas ir išduodavo lakūnų pažymėjimus.

Charles Lindbergh'ui atskridus į Conn.

J. Pranaitis prie statomo seno Buncce tipo lėktuvo 1964 m. Šį lėktuvą jis pastatė Conn. valstijos aeronautikos istorijos muziejui (perfotogr. iš seno laikraščio).

valstiją, Pranaičiui buvo pavesta „Spirit of St. Louis“ lėktuvo apsauga nuo suvenyrų ieškotojų. 1945 m. jam teko tyrinėti DC-3 oro linijos lėktuvo, kuriame visi keleiviai žuvo, avarijos priežastis.

Nuo 1931 m. Pranaičiai persikėlė gyventi į gretimą Newington miestelį.

1938 m. birželio 19 d. Bethany aerodrome, prie Waterburio, buvo surengta lietuvių aviacijos šventė. Leidimą šiai šventei rengti davė ir ją tvarkyti padėjo tuometinis Conn. valstijos aviacijos inspektorius J. Pranaitis.

II-jam Pas. Karui prasidėjus, Dariaus-Girėno aero klubas (Broklyne, N.Y.) planavo prie lietuviškos Marianapolio kolegijos, Thompson, Conn., įvesti aviacijos kursą. Netoli kolegijos buvo surastas tinkamas aerodromui ūkis. Ir čia Conn. valstijos aeronautiniu inspektorium buvo paskirtas J. Pranaitis.

1964 m. su istor. dr.-jos narių pagalba, sprausminiams lėktuvams viršuje skraidant, J. Pranaitis pagal smulkiausias detales atstatė „antikinį“ Curtiss 1912 m. tipo lėktuvą. Šis lėktuvas dabar yra Bradley Oro Muziejuje, Windsor Locks, Conn.

Laisvalaikį Pranaitis mėgdavo praleisti savo kambaryje, kurio sienos buvo padengtos fotografijomis, knygomis ir jo rankų darbo inkrustuotais medžio paveikslais. Jis buvo pats pasistatęs TV, trumpų bangų radio, hi-fi, įvairių lėktuvų modelius, ir kt.

J. Pranaitis buvo jūrų skautų 66 laivo steigėju ir instruktorium, ir jam vadovavo 25 metus. Buvo Conn. valstijos Civil Air Patrol kapitonu. Buvo Conn. valstijos Aeronautinės Istorijos Dr.-jos nariu-steigėju. Ši dr.-ja po jo mirties perėmė jo archyvus. magn. juostelių įrekdavimus, skaidres, ir kt.

J. Pranaitis niekad nebuvo gavęs lėktuvo piloto teisių, bet visada turėjo galiojantį lakūno-mokinio leidimą, ir labai brangino savo skraidymų knygelę.

J. Pranaitis mirė 1969 m. rugp. 19 d., sulaukęs 77 m. amžiaus. Pasiliko žmona Rose, trys broliai, dvi seserys, ir kiti giminės. Su pilnomis karinėmis apeigomis palaidotas St. Mary's kapinėse, New Britain.

J. Tamošaitis, kilus I-jam Pas. Karui, įstojo į JAV laivyną. Karui pasibaigus jis savo dirbtuvėje (užpakalinėje gyv. namo dalyje), pavadintoje New Britain Aero Works, ir vėl statė lėktuvus ir jų dalis.

J. Pranaitis vėlyvesniais metais
(perfotogr. iš seno laikr.).

J. Tamošaitis mirė 1930 m. lapkr. 16 d., New Britain, Conn., sulaukęs tik 41 m. amžiaus. Su karinėmis apeigomis palaidotas taip pat St. Mary's kapinėse. Pasiliko žmona Marta, motina, dvi seserys ir brolis.

J. Pranaitį ir J. Tamošaitį ir jų lėktuvus gerai prisimena W.E. Norton (Vladas Norkus), savo vaikystės dienose gyvenęs New Britain. Jis taip pat prisimena New Britain lietuvių-aviacijos pionierių Skraidantį Laivą (Flying Boat, NC 4 tipo), statytą po 1920 metų. Šio hidroplano statybą finansavo vietiniai lietuviai: Skritulskis, Dzimitravičius, Tutlis ir kiti. W.E. Norton atsiminimu, šį hidroplaną sukonstruavo ir pastatė J. Tamošaitis. Deja, hidroplaną įtempus į Long Island Sound, šis paskendo, niekad nepakilęs į orą.

Bibliografija:

1955 Reference Guide, Newington Chamber of Commerce.

Flying Pioneer Still at It - žr. Hartford Courant, 1964 m. rugs. 6 d.

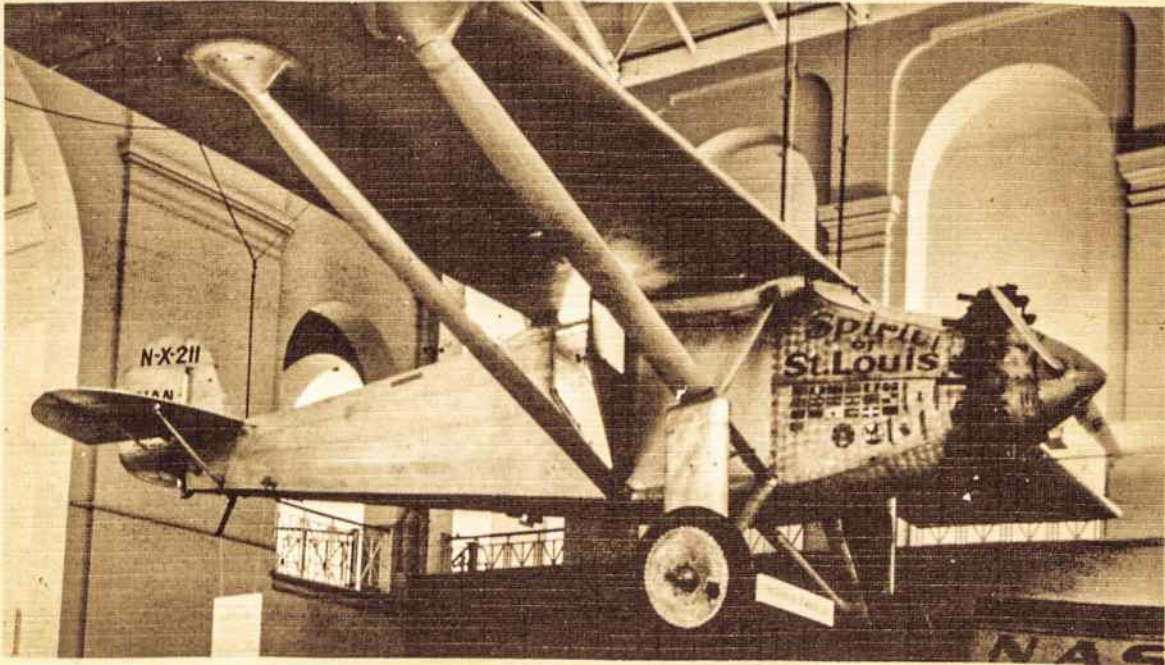
Aviation Pioneer Dies at Age 77 - žr. New Britain Herald, 1969 m. rugp. 20 d.

G.S. Pranaitis - Pioneer in Aviation Died - žr. Lietuvių Dienos, 1969 m. lapkr.

George S. Pranaitis and John P. Thompson (Tamošaitis), - Lithuanian American Aviation Pioneers of New Britain, Conn. - žr. W.E. Norton str. Lithuanian Philatelic Society of New York, Bulletin No.73, April 1971.

SMITHSONIAN INSTITUTION

For decades, the Spirit of St. Louis has been one of the Smithsonian Institution's top attractions. Charles Lindberg made the first solo flight across the Atlantic Ocean in the historic plane. The Spirit of St. Louis is displayed in the Smithsonian's famed "red brick building" on the Mall, known as the Museum of Arts and Industries. The museum also has two newer buildings.—Photo courtesy of the Washington Convention and Visitors Bureau.

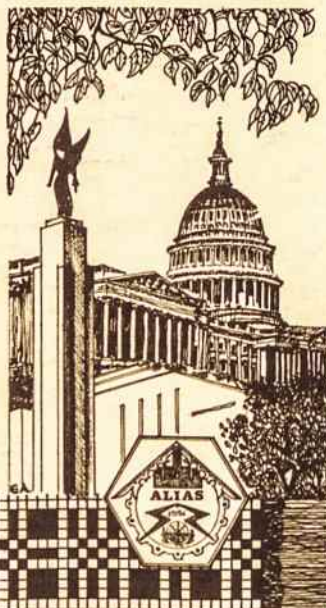

*Vienas iš istorinių eksponatų, kurį turės progos pamatyti PLIAS
ir ALIAS suvažiavimo dalyviai, atvykę pavieniai ir su šeimomis į
Washingtoną š.m. spalio 7, 8 ir 9 dienomis.*

TECHNIKOS ŽODIS

SVEIKINAME
VIENUOLIKTĄJĮ
PLIAS IR ALIAS
SUVAZIAVIMĄ
WASHINGTONE

1972

XI PLIAS ir ALIAS
SUVAZIAVIMAS
WASHINGTON
D.C., 72X7,8 ir 9 d.

TECHNIKOS ŽODIS

4